

Nr 5.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken; given Stockholms slott den 14 december 1934.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken.

GUSTAF.

K. Schlyter.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

37 §.

Underrätt förordne vissa män att, då de därom anlitas, delgiva stämningar och domstolars beslut, så ock eljest verkställa delgivning av handlingar. Förordnande att vara stämningsman meddelas för visst kalenderår eller del därav och må, om skäl därtill äro, av rätten återkallas. Sådan stämningsman gånge, då han första gången förordnas, inför rätten ed, att han redligen och utan försumlighet skall uträtta de delgivningsärenden som åt honom uppdragas. Fjärdingsman vare utan särskilt förordnande stämningsman.

Förteckning å dem som äro till stämningsmän förordnade skall finnas anslagen å rättens dörr samt å landet hållas tillgänglig å domsagans kansli.

38 §.

Intyg av stämningsman, emot vilken ej förekommer jäv som om vittne är stadgat, gälle såsom fullt bevis, att delgivning blivit så verkställd som intyget innehåller. Enahanda vitsord tillkomme intyg, som meddelats av nämndeman eller av landsfogde, stadsfogde, landsfiskal, stadsfiskal eller notarius publicus eller av svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman, så ock intyg av polisman i stad, då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag.

Intyg, att — — — intyget innehåller.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1936; dock att förordnande av stämningsmän för år 1936 må dessförinnan meddelas, samt att frågan om vitsord av intyg rörande delgivning som före nämnda dag verkställts skall bedömas enligt äldre lag.

Enligt äldre lag meddelade förordnanden för stämningsmän skola upphöra att gälla med utgången av år 1935.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementets ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 maj 1934.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anmäler riksdagens skrivelse den 18 mars 1931, nr 75, samt i anledning därav upprättat förslag till *ändrade bestämmelser om delgivning av stämning m. m.* Föredraganden anför:

»Gällande bestämmelser om delgivning av stämning återfinnas i 11 kap. rättegångsbalken. På grund av hänvisningar i ett flertal författningar till dessa bestämmelser ha de erhållit vidsträckt tillämpning jämväl beträffande delgivning i övrigt.

Angående formen för delgivning stadgas i 7 §, att stämning skall genom kärandens försorg delgivas svaranden medelst handlingens överlämnande i huvudskrift eller besannad avskrift. I 38 § ha upptagits vissa bestämmelser, åsyftande att för käranden underlätta förandet av bevis om delgivning. Sålunda skall intyg av två ojäviga stämningsmän gälla såsom fullt bevis att delgivning blivit så verkställd som intyget innehåller. Enahanda vitsord tillkommer intyg som meddelats av landsfogde, stadsfogde, landsfiskal, stadsfiskal eller notarius publicus eller av svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman, så ock intyg av fjärdingsman, då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag. Slutligen skall skriftligt erkännande om delgivning anses såsom fullt bevis, om det är bestyrkt av en ojävig stämningsman. — Om stämningsmän stadgas i 37 §, att underrätt skall förordna vissa män att, då de därom anlitas, delgiva stämningar och domstolars beslut samt eljest verkställa delgivning av handlingar. Dessa stämningsmän skola inför rätten gå ed, att de redligen och utan försumlighet skola uträtta de delgivningsärenden som uppdragas åt dem. Fjärdingsman är utan särskilt förordnande stämningsman; likaså nämndeman, om han åtager sig delgivningsuppdraget.

Bevisning om delgivning av stämning må ske med användande av vilka bevismedel som helst. Av praktiska skäl tillämpas emellertid så gott som alltid den form som angives i 11 kap. 38 § rättegångsbalken. Beträffande delgivning av andra handlingar har i vissa fall företeende av sådant delgivningsbevis som där sägs gjorts obligatoriskt. Detta gäller t. ex. i fråga om delgivning av besvär hos hovrätt och Kungl. Maj:t (27 kap. 6 § och 30 kap. 42 §

rättegångsbalken samt 219 och 230 §§ utsökningslagen), delgivning av borgenärs konkursansökan och av föreläggande att avlägga borgenärsed i konkurs (12 och 117 §§ konkurslagen) samt delgivning av ansökan om åläggande för gäldenär att avlägga utmätningssed (5 § lagen den 13 maj 1921 om utmätningssed). — För en del fall äro särskilda bestämmelser meddelade angående delgivning. Stundom stadgas att posten därvid må anlitas. Sålunda kan delgivning av stämning och annan kallelse till inställelse vid arbetsdomstolen ske med posten genom ordförandens eller tjänstemans vid domstolen försorg (17 § lagen den 22 juni 1928 om arbetsdomstol). I fråga om åtskilliga kallelser och meddelanden enligt vattenlagen och konkurslagen gäller att de skola genom vattenrättsdomarens resp. konkursdomarens försorg med posten översändas till vederbörande parter eller sakägare.

Stämningmans rätt till ersättning är reglerad genom förordningen den 12 juli 1878 (nr 24 s. 21) angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt till stämningmän m. m., enligt vars 4 § för delgivning av stämning, domstols, myndighets eller tjänstemans beslut eller kallelse eller annan handling jämte bevis om delgivningen skall till envar av de stämningmän eller betjante, vilka verkställa delgivningen, erläggas 75 öre för varje person som undfår del av handlingen. I 5 § samma förordning är stadgat, att om resa erfordras för verkställande av förrättning å landet eller i stad utom stadens planlagda område, förrättningsman och vittne äro berättigade till ersättning, vardera för skjuts efter en häst; dock att, när flera förrättningar verkställas under samma resa eller på samma dag, skjutsersättningen skall fördelas mellan samtliga förrättningarna i förhållande till förrättningsställets avstånd från förrättningsmannens och vittnets hemvist. Sedan 1911 års skjutsstadga upphört att gälla med utgången av år 1933, skall enligt kungörelsen den 21 december 1933 (nr 669) skjutsersättning enligt 5 § nyssnämnda förordning tillsvidare beräknas efter visst angivet belopp per kilometer.

Stämningmannainstitutionen tillkom år 1877 i samband med utsökningslagens utfärdande. Dessförinnan fanns endast en bestämmelse i 11 kap. 7 § rättegångsbalken, att skriftlig stämning borde svaranden i händer ställas av två trovärdiga män eller av en, om han kunde få svarandens skriftliga bevis därå. Genom *förordningen den 10 augusti 1877* (nr 31 s. 62) angående stämningmän infördes emellertid regler om förordnande av stämningmän, huvudsakligen av samma innehåll som de nu gällande. Kronofogde, stadsfogde, länsman eller nämndeman skulle utan särskilt förordnande vara stämningssman, om han det sig åtog. Intyg av två stämningssmän, emot vilka ej förekomme jäv som i rättegångsbalken om vittnen sades, skulle gälla såsom fullt bevis att delgivningen blivit så verkställd som intyget innehöller.

Genom *lagen den 10 juli 1899* (nr 60 s. 1) angående ändrad lydelse av 11 kap. rättegångsbalken erhöles bestämmelserna om stämningssmän väsentligen sin nuvarande avfattning. Vitsord såsom fullt bevis om delgivning tillerkändes sålunda — förutom intyg av två ojäviga stämningssmän — dels intyg av kronofogde, stadsfogde, länsman, notarius publicus, svensk konsul eller

tjänsteman vid svenskt konsulat och dels skriftligt erkännande om delgivningen, bestyrkt av en ojävig stämningsman. Syftet med sistnämnda bestämmelse var att minska delgivningskostnaderna. Därjämte infördes vid nu nämnda tillfälle stadgandet att fjärdingsman skall vara stämningsman utan särskilt förordnande. Enligt *lag den 28 september 1907* (nr 71 s. 1) tillades delgivningsintyg av fjärdingsman vitsord såsom fullt bevis, då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag. Vid den år 1917 genomförda omorganisationen av fögderiförvaltningen upphörde kronofogde- och länsmanstjänsterna, och stadgandet i 11 kap. 38 § rättegångsbalken erhöi i samband därmed ändrad innebörd genom den i särskild lag meddelade förklaringen att vad i lag eller författning vore stadgat med avseende å kronofogde skulle, såvitt ej annorlunda blivit stadgat, äga tillämpning med avseende å landsfiskal. Den motsvarande formella ändringen av lagrummet skedde först genom *lag den 20 februari 1925* (nr 39), då jämväl intyg av landsfogde och stadsfiskal tillerkändes vitsord såsom fullt bevis om delgivning. Anmärkas må i detta sammanhang, att vad i förevarande avseende är stadgat om fjärdingsman skall, på grund av bestämmelse i *lagen den 6 juni 1925* (nr 174) om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän, gälla i avseende å polisman som jämlikt lagen om polisväsendet i riket finnes anställd i polisdistrikt å landsbygden.

Tidigare ändringsförslag.

Genom särskilda *motioner till 1917 års riksdag* (II: 176 och 244) väcktes fråga *dels* att stämningmans behörighet skulle inskränkas att gälla endast inom domkretsen för den rätt varav han blivit förordnad, *dels ock* att vitsord såsom fullt bevis om delgivning skulle tillerkännas intyg av *en* ojävig stämningsman eller ock, därest detta icke kunde bifallas, intyg av en stämningsman och en annan person emot vilka ej förekomme jäv. — Lagutskottet, dit motionerna hänvisades, framhöi i sitt utlåtande (nr 12) beträffande förstnämnda förslag bl. a., hurusom det ibland inträffade att en domstol, utan begränsning av uppdraget, till stämningsman förordnade en under angränsande domstols jurisdiktion bosatt person, varefter denne begagnade sig av förordnandet för att mestadels eller uteslutande ägna sig åt delgivningar inom det jurisdiktionsområde där han vore bosatt, utan att domstolen därstädes bleve i tillfälle att konfirmera uppdraget eller ens erhöi kändedom därom. Ett sådant förfarande kunde enligt utskottets uppfattning ej anses vara med god ordning överensstämmande, liksom ej heller det enligt uppgift tolererade förhållandet att utsedda stämningmän vid flyttning till helt andra delar av riket medförde sitt stämningmannaskap såsom ett personligt privilegium för livstiden. Vidkommande de i den andra motionen väckta förslagen fann utskottet — under framhållande att bestämmelserna om delgivning syntes onödigt stränga och lätt ledde till oskäligen kostnader och andra praktiska olägenheter — en bestämmelse varigenom vitsord tillerkändes delgivningsintyg av en stämningsman jämte ett vittne bäst ägnad att på en gång giva trygghet åt själva delgivningsförfarandet och tillräckligt undanröja olägenheterna i det tillämpade systemet. Emellertid syntes det utskottet, oavsett vad sålunda förör-

dats, att även förslaget att fordra intyg allenast av en stämningsman kunde komma i betraktande. Utskottet hemställde att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om övervägande, huruvida och på vad sätt *dels* stämningmans behörighet och verksamhetsområde lämpligen kunde närmare klarläggas och regelbindas, *dels ock* 11 kap. 38 § rättegångsbalken kunde ändras i syfte att förenkla där föreskriven delgivning genom stämningsman, ävensom om framläggande av lagförslag i ämnet. — Utskottets hemställan bifölls av kamrarna (riksdagsskrivelse nr 57).

I anledning av riksdagens skrivelse lät Kungl. Maj:t infordra yttranden i ämnet från *överståthållarämbetet* och samtliga *länsstyrelser*. Av dessa myndigheter förklarade sig överståthållarämbetet och sju länsstyrelser tillstyrka sådan ändring i 11 kap. 38 § rättegångsbalken att intyg av en stämningsman tillerkändes vitsord såsom fullt bevis, medan femton länsstyrelser funno sådant vitsord böra tillkomma intyg av en stämningsman jämte en annan ojävig person; en länsstyrelse hemställde om bifall till riksdagens framställning utan att närmare uttala sig om de erforderliga nya bestämmelsernas innehåll. Endast en länsstyrelse fann lagändring icke tillrädlig. En förutsättning för att åt stämningmans intyg skulle kunna på angivet sätt givas ökat bevisvärde ansågs i allmänhet vara införandet av föreskrifter, varigenom möjlighet bereddes domstolarna att utöva verksam kontroll å stämningmännen. I sådant hänseende föreslogs bl. a.: att förordnande såsom stämningmans skulle meddelas endast den som vore bosatt inom den förordnande domstolens jurisdiktionsområde samt upphöra vid hans avflyttning därifrån; att förordnandet skulle avse endast viss kortare tid och kunna när som helst återkallas; samt att stämningmans befogenhet att verkställa delgivningar skulle inskränkas till nyssnämnda jurisdiktionsområde eller till detta område jämte angränsande domkretsar.

Processkommissionen, till vilken handlingarna i ärendet därefter överlämnades för att tagas i övervägande vid fullgörandet av kommissionens uppdrag, förordade i sitt år 1926 avgivna betänkande angående rättegångsväsendets ombildning (första delen 12 kap.), att delgivning av stämningar, kallelser och domstols beslut ävensom annan delgivning i rättegång i regel skulle ske genom rättens försorg, en anordning som enligt kommissionens uppfattning medförde betydande fördelar såväl med hänsyn till delgivningens effektivitet och parternas bekvämlighet som ock ur kostnadssynpunkt. Då det emellertid under vissa förutsättningar kunde vara lämpligare att parten själv övertog ansvaret för delgivningen, borde från den nämnda allmänna regeln det undantag göras, att delgivning skulle äga rum genom part, därest denne för rätten anmält att han ville själv sörja därför. Vid delgivnings verkställande genom rättens försorg borde i första hand ifrågakomma anlitan av posten. I de fall åter då part förbehållit sig delgivning fann processkommissionen postverket icke lämpligen kunna anlitas. Vid ett närmare utformande av bestämmelser med avseende å delgivning med posten skulle det nämligen enligt kommissionens förmenande komma att visa sig, att officialdelgivning vore en förutsättning för att delgivning med posten skulle kunna på ett enkelt sätt an-

ordnas utan att postverket över hövan betungades. Delgivning genom parts försorg borde kunna ske på samma sätt som nu vore fallet, därvid det liksom för närvarande borde finnas möjlighet för parten att anlita stämningsman. Kommissionen — som förklarade sig utgå från att ett närmare reglerande av stämningmannainstitutionen komme att äga rum, varigenom domstolen sattes i tillfälle att utöva en större kontroll å stämningmännen — ansåg vid sådant förhållande betänkligheter icke möta att tillerkänna intyg av en stämningsman full beviskraft, naturligen med rätt för vederbörande som bestrede intygets riktighet att föra motbevisning.

Genom *motion till 1931 års riksdag* (II:6) väcktes ånyo fråga om lagändring i syfte att minska de med delgivning förenade kostnaderna. I motionen framhölls, hurusom det i vissa delar av vårt land icke vore ovanligt att stämningsman finge göra resor efter häst på tre å fyra mil eller mera för att delgiva en stämning. Då ingen säkerhet funnes att vederbörande skriftligen erkände delgivningen, måste i regel två stämningmän företaga resan, vilket föranledde en betydande kostnadsökning. Motionären yrkade sådan ändring i 11 kap. 38 § rättegångsbalken, att intyg av en stämningsman och eventuellt ett eller två vittnen finge gälla som fullt bevis om delgivningen. — Första lagutskottet anförde i utlåtande (nr 14) i anledning av motionen, att utskottet fortfarande ansåge skäl föreligga att söka genom lämpliga lagstiftningsåtgärder nedbringa kostnaderna för delgivningsförfarandet, samt att yrkandet om en lindring av de i 11 kap. 38 § rättegångsbalken uppställda bevisningsreglerna syntes förtjäna synnerligt beaktande. Det förefölle utskottet att intyg av *en* stämningsman borde kunna anses tillräckligt betryggande, därest största noggrannhet iakttoges vid antagandet av stämningmän och kontroll över deras verksamhet utövades. I detta hänseende fann utskottet, under hänvisning till yttrandena i anledning av 1917 års riksdagsskrivelse, olika sätt kunna ifrågakomma. Härom anfördes i utlåtandet:

Förordnande att vara stämningsman syntes böra meddelas endast för viss tid, exempelvis ett år i sänder, i stället för såsom nu för livstiden. Om anledning därtill gäves, borde förordnandet kunna återtagas. Det syntes kunna uttryckligen föreskrivas att stämningsman för fel eller försummelse vid utförandet av delgivningsuppdrag svarade såsom för tjänstefel. En begränsning av stämningmans befogenhet att verkställa delgivning till att gälla endast inom området för den underrätt som utsett honom samt angränsande område kunde måhända vara lämplig. Även andra av de synpunkter som framförts i förutnämnda yttranden syntes böra komma i betraktande.

I andra hand borde enligt utskottets mening tagas under övervägande förslaget om vitsord åt intyg av en stämningsman jämte ett ojävigt vittne. Utskottet ville dock framhålla att med denna lösning kostnadsminskningen mången gång icke skulle bliva så betydande; ej sällan kunde svårighet möta att på platsen erhålla ojävigt vittne. Beträffande sistnämnda alternativ anförde utskottet vidare:

Det förefölle utskottet möjligt att utvidga kretsen av de personer vilkas intyg tillerkändes fullt vitsord. Någon olägenhet syntes icke behöva befaras av att tillerkänna intyg av fjärdingsman vitsord även i mål mellan enskilda

parter. Skillnaden mellan fjärdingsmans delgivande på uppdrag av förman samt fjärdingsmans utförande av annat delgivningsuppdrag kunde nämligen knappast anses väsentlig. Efter den nya polislagens tillkomst hade för övrigt fjärdingsmännens allmänna kvalifikationer ökat.

Utskottet, som fann det synnerligen önskvärt att förevarande fråga löstes inom en snar framtid och utan avvaktan på en allmän processreform, hemställde att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och på vad sätt 11 kap. 38 § rättegångsbalken kunde ändras i syfte att förenkla det där angivna delgivningssättet, samt om framläggande av de förslag vartill utredningen kunde giva anledning. — I en vid utlåtandet fogad reservation anfördes, att då den med anledning av 1917 års riksdagsskrivelse förebragta utredningen gäve tillräckligt stöd för ett ståndpunktstagande i överensstämmelse med processkommissionens förslag att tillerkänna intyg av allenast en stämmingsman full beviskraft, utskottet ej bort i sitt utlåtande räkna med att motionärens alternativa förslag om vitsord åt intyg av en stämmingsman jämte ojävigt vittne skulle behöva tagas under övervägande.

Utskottets hemställan bifölls av kamrarna, i anledning varav den nu anmälda riksdagsskrivelsen avläts.

Jämväl i andra till Kungl. Maj:t inkomma framställningar ha ändringar påkallats i de nu ifrågavarande stadgandena. Sålunda har *Stockholms magistrat* — under framhållande bl. a. att stämmingsman såsom regel endast borde äga befatta sig med delgivningar inom den rätts domvärjo som förordnat honom, men att undantag från denna regel i vissa fall kunde betingas av praktiska hänsyn — hemställt om mera uttömmande och tydliga bestämmelser om stämmingsmän än som innefattades i 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken. *Riksförbundet för fjärdingsmän och polismän* har yrkat sådan ändring av sistnämnda lagrum att intyg om delgivning av fjärdingsman erhöles vitsord såsom fullt bevis, även om delgivningen ej skett enligt förmans uppdrag. Med vitsordande av behovet av enklare och billigare delgivningsförfarande än det nu tillämpade har *Sveriges advokatsamfund* tillstyrkt att de av första lagutskottet år 1931 föreslagna reformerna snarast möjligt komme till utförande, därvid samfundet jämväl föreslagit införande av bestämmelser angående delgivning medelst s. k. öppen rekommenderad postförsändelse med motagningsbevis.

Förslag ha även väckts att genom *ändring av ersättningsbestämmelserna* för stämmingsmän minska delgivningskostnaderna. Särskilt må anmärkas, att riksdagens justitieombudsman i en den 11 december 1925 dagtecknad skrivelse till Kungl. Maj:t ifrågasatt bl. a. sådan ändring av 5 § förordningen den 12 juli 1878 att ersättningen för där avsedda resor skulle, med de modifieringar som i ett eller annat hänseende tilläventyrs kunde befinnas erforderliga, utgå enligt grunderna i det allmänna resereglementet. Denna framställning överlämnades till 1928 års lönekommitté, som i ett den 11 juli 1931 avgivet betänkande med förslag till lönereglering för landsfogdar, lappfogdar och landsfiskaler m. m. (statens offentliga utredningar 1931:18) framlagt utkast till en helt ny författning, avsedd att ersätta 1878 års förordning. —

Första lagutskottet vid 1931 års riksdag anförde i sitt förutnämnda utlåtande, att ett nedbringande av kostnaderna för delgivningsförfarandet syntes i viss mån kunna vinnas genom en ändring av grunderna för reseersättning åt stämningsman, men att utskottet med hänsyn till lönekommitténs då ej avslutade utredning funne sig sakna anledning att närmare beröra denna fråga, vilken dock, enligt vad utskottet ville framhålla, syntes kunna lösas för sig.

Utkast till nya bestämmelser och yttranden däröver.

På grundval av den förekomna utredningen har inom justitiedepartementet upprättats ett utkast till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken. Detta utkast torde få fogas vid statsrådsprotokollet såsom *bilaga A*.

Enligt den föreslagna 37 § skulle stämningsmän förordnas att verkställa delgivningar allenast inom den förordnande underrättens domkrets. Förordnande att vara stämningsman skulle avse visst kalenderår eller del därav. Ed skulle sådan stämningsman avlägga, då han förordnades första gången. Fjärdingsman skulle liksom nu vara stämningsman utan särskilt förordnande. Jämte det att, i likhet med vad för närvarande gäller, förteckning å de förordnade stämningsmännen skulle finnas anslagen å rättens dörr samt å landet hållas tillgänglig hos häradshövdingen, skulle genom rättens försorg årligen före den 1 december uppgift å dem som för det nästföljande året förordnats till stämningsmän översändas till Konungens befallningshavande, som hade att ofördröjligen låta införa uppgiften i länskungörelserna. Om stämningsman eljest förordnats eller entledigats, skulle uppgift därom översändas och kungöras på enahanda sätt.

Enligt 38 § skulle intyg av en stämningsman — alltså även fjärdingsman — mot vilken ej förekomme jäv som om vittne vore stadgat gälla såsom fullt bevis att delgivning blivit så verkställd som intyget innehöle. Enahanda vitsord skulle tillkomma intyg som meddelats av, förutom de i paragrafen enligt dess nuvarande lydelse uppräknade befattningshavarna, jämväl nämndeman. Den särskilda bestämmelsen om vitsord åt skriftligt erkännande om delgivning skulle bortfalla.

Över detta lagutkast ha efter remiss utlåtanden inkommit från samtliga domhavande, rådhusrätter och polisdomstolar i riket, från hovrätterna och processlagberedningen samt från Sveriges advokatsamfund. Tillfälle har beretts envar av hovrätterna att före utlåtandets avgivande taga del av de under hovrätten lydande domhavandenas och stadsdomstolarnas yttranden.

Tanken att tillerkänna ökat bevisvärde åt stämningsmans intyg för att därigenom nedbringa kostnaden för delgivningsförfarandet har vunnit allmän anslutning i de avgivna utlåtandena. Endast en domhavande har — under uppgift att i den ifrågavarande domsagan ytterligt sällan för delgivning toges i anspråk mera än en stämningsman och att anmärkningarna mot de nuvarande reglerna således kunde för dess vidkommande i det väsentliga jävas — funnit de ifrågasatta lagstiftningsåtgärderna opåkallade samt ansett att, därest för-

farandet med delgivning genom postverket ej nu kunde genomföras, saken borde få vila. I de övriga utlåtandena har departementsförslagets bestämelse, att intyg av en stämningsman skulle gälla såsom fullt bevis om delgivning, så gott som undantagslöst lämnats utan erinran. En domhavande har dock funnit sådant intyg äga alltför ringa inre bevisvärde och med hänsyn därtill ansett vitsord endast böra tillerkännas intyg av en stämningsman jämte ett ojävigt vittne. Till förmån för denna anordning anfördes jämväl, att det för närvarande allmänast förekommande samt tillförlitligaste delgivningsbeviset, nämligen skriftligt erkännande som bestyrkts av en stämningsman, därigenom komme att bibehållas. Stockholms rådhusrätt har ansett två stämningsmän böra fungera vid vissa mera invecklade delgivningsförfaranden, och en annan rådhusrätt har ifrågasatt, om ej fordran på intyg av två stämningsmän borde upprätthållas i sådana fall då den med vilken delgivning skall ske vägrar att mottaga handlingen. I ett par yttranden har framhållits, hurusom en ovillkorlig skyldighet för stämningsman att ensam fullgöra delgivningsuppdrag stundom kunde vara ägnad att medföra risker för hans personliga säkerhet.

Förslaget att inskränka stämningssammauppdraget till viss tid har omfattats med gillande i det stora flertalet utlåtanden. Av de myndigheter som överhuvud tillstyrkt lagändring på det förevarande området ha blott 3 domhavande och 7 rådhusrätter ansett tidsbegränsning ej böra ifrågakomma. Det remitterade lagutkastets föreskrift att förordnandena skulle meddelas för kalenderår eller del därav har lämnats utan erinran av Svea hovrätt och hovrätten över Skåne och Blekinge, processlagberedningen, advokatsamfundet samt av 96 domhavande, 75 rådhusrätter och 5 polisdomstolar. Däremot har Göta hovrätt liksom 17 domhavande, 5 rådhusrätter och en polisdomstol funnit den föreslagna tiden onödigt kort och i stället förordat längre perioder, växlande mellan 2 och 6 år. En rådhusrätt har, med tanke närmast på vissa kommunala befattningshavare i stad, velat bereda domstol möjlighet att, då särskilda skäl föreläge, förordna stämningsmän för obestämd tid. En polisdomstol har uttalat sig för en bestämmelse att polisman, vilken förordnats till stämningsman, skulle få därvid bibehållas utan nytt förordnande, så länge han kvarstode i tjänsten.

Jämväl i fråga om begränsningen av stämningssammans behörighetsområden ha de avgivna utlåtandena i allmänhet gått i en för departementsförslaget gynnsam riktning. Sålunda ha hovrätten över Skåne och Blekinge, processlagberedningen och advokatsamfundet ävensom 108 domhavande, 64 rådhusrätter och 6 polisdomstolar lämnat förslaget i denna del utan anmärkning. Övriga myndigheter ha ansett en begränsning av behörigheten till den förordnande domstolens område alltför snäv. Särskilt har från en del rådhusrätters sida framhållits, att en dylik begränsning vore mindre lämplig med hänsyn till växel målen, i vilka mål personer från den till en stad gränsande landsbygden i stor utsträckning instämades till stadens rådhusrätt; delgivning av stämning i dessa mål måste ej sällan ske med stor skyndsamhet, och tvånget att därför anlita stämningsman från landsbygden kunde medföra ett icke

önskvärt dröjsmål, ofta även högre delgivningsekostnad. Till undvikande av dylika olägenheter ha de nämnda myndigheterna ansett stämningmännens behörighet böra på ett eller annat sätt utsträckas utöver vad i det remitterade lagutkastet föreslagits. Sälunda har av Stockholms rådhusrätt, rådhusrätten i Malmö m. fl. ifrågasatts att låta förordnandena gälla även för delgivningar utanför den förordnande domstolens område, såvitt anginge stämningar och beslut som hänförde sig till denna domstol. En utsträckning av behörigheten till angränsande domkretsar har förordats av bl. a. Göta hovrätt och rådhusrätten i Göteborg. Av de myndigheter som ej ställt sig avvisande till lagförslaget i dess helhet har Svea hovrätt jämte en domhavande och 7 rådhusrätter avstyrkt varje territoriell begränsning av behörigheten; hovrätten har i denna del närmare anfört:

Begränsandet av stämningmans behörighet i territoriellt avseende till jurisdiktionsområdet för den domstol som förordnat honom syntes i praktiken ofta komma att medföra avsevärda olägenheter och ökade kostnader för vederbörande; hovrätten erinrade därvid särskilt om de fall då den person med vilken delgivning skulle ske hade sin verksamhet förlagd i stad men vore bosatt utom densamma. Hovrätten ansåge därför välgående skäl tala för att utvidga stämningmans behörighet utöver den förordnande domstolens område. Att, om sådan utvidgning skedde, uttryckligen begränsa behörigheten till att avse allenast angränsande domkretsar syntes hovrätten icke erforderligt, då väl i praktiken knappast komme i fråga att en stämningssman utom den förordnande domstolens jurisdiktionsområde skulle verkställa delgivning annat än i närbelägna domkretsar. Vad som vore att förstå med angränsande domkrets kunde för övrigt möjligen bliva föremål för tvekan. Tillerkändes stämningssman en lokalt obegränsad kompetens, förebyggdes även invändningar om att stämningssmannen icke ägt behörighet inom det område där delgivningen skett. Att, såsom ifrågasatts, begränsa stämningssmans behörighet utom den förordnande domstolens område till delgivning av stämningar och beslut, som hänförde sig till sagda domstol, kunde ej heller av hovrätten tillrådas, då därigenom t. ex. av rådhusrätt förordnad stämningssman skulle bliva förhindrad att i stadens närhet verkställa delgivning i mål och ärenden, som handlades av överexekutor i samma stad. Att i sådana fall delgivningen icke komme under den förordnande domstolens kontroll borde därvid ej inverka, då även för den händelse stämningssmans behörighet inskränktes till den förordnande domstolens område åtskilliga fall av delgivning icke komme under prövning av samma domstol.

En av de rådhusrätter som uttalat sig mot en begränsning av stämningssmannens lokala kompetens har i stället förordnat en föreskrift, att till stämningssman må utses allenast inom domkretsen bosatt person.

Mot förslaget att tillerkänna fjärdingsmans intyg vitsord såsom fullt bevis om delgivning även i enskilda mål har ingen erinran framställts. Där emot har i några yttranden givits uttryck för ovisshet, huruvida enligt förslaget fjärdingsmans behörighet att verkställa delgivningar vore begränsad till visst område. Liknande tvekan har ådagalagts med avseende å de i 38 § angivna befattningshavarna. Beträffande dessa senare har ifrågasatts lämpligheten av att för nämndemän bibehålla en lokalt obegränsad kompetens. Några stadsdomstolar ha framhållit önskvärdheten av att såsom stämningssmän utan särskilt förordnande upptoges jämväl andra polismän och exekutions-

biträden än fjärdingsmän. — Anmärkas må vidare, att vissa domhavande ansett behov föreligga att på ett eller annat sätt reglera antalet stämningsmän. Svea hovrätt har ifrågasatt, huruvida ej i sammanhang med den förevarande lagändringen lämpligen borde i administrativ väg utfärdas en instruktion för stämningsmän, i vilken kunde inrymmas bl. a. bestämmelser om skyldighet för stämningsman att omedelbart anmäla avflyttning från orten och hinder att utöva uppdraget, att vid utförande av delgivningsuppdrag i främsta rummet söka erhålla vederbörandes erkännande om delgivningen samt, därest detta vägrades, giva intyget sådant innehåll att därav tydligt framginge att delgivningen blivit behörigen verkställd, ävensom att under bevis om verkställd delgivning städse angiva vilken domstol som förordnat stämningsmannen. Liknande synpunkter ha framförts även i andra yttranden.

Bestämmelsen i det remitterade utkastet om införande i länskungörelserna av uppgifter angående förordnande och entledigande av stämningsmän har gjorts till föremål för vissa erinringar. Svea hovrätt har, liksom några domhavande och rådhusrätter, funnit stadgandet kunna helt utgå, då ett dylikt offentliggörande icke vore ägnat att lämna någon allmän upplysning i det ifrågakomna hänseendet samt annat offentliggörande än det som avsåges i 37 § andra stycket första punkten knappast syntes erforderligt. I andra yttranden åter har förordats kungörande i allmänna tidningarna eller tidning inom orten. Även har uttalats, att kungörandet borde omfatta jämväl sådana stämningsmän som icke förordnats av rätten. Svea hovrätt har i förevarande sammanhang framhållit, att därest bestämmelserna angående publicering i länskungörelserna utginge, det syntes böra tagas under överbäggande huruvida ej, till förekommande av varje möjlighet till tvekan, uttryckligt stadgande borde införas om att stämningsman kan när som helst av rätten entledigas. Önskvärdheten av en dylik bestämmelse har betonats också från andra myndigheters sida; ifrågasatts har även att förbjuda fullföljande av talan mot beslut om stämningsmans entledigande. — Från en del håll har anmärkts, att förteckningen över stämningsmän som förordnats av häradsrätt numera lämpligen borde hållas tillgänglig å domsagens kansli i stället för hos häradshövdingen.

Även frågan om stämningsmännens ersättning har berörts i de inkomna yttrandena. Vissa rådhusrätter och polisdomstolar ha, under framhållande att för städernas vidkommande den nuvarande ersättningen vore alltför låg samt ersättningsbestämmelserna jämväl i övrigt vore otillfredsställande, påkallat en fullständig revision av dessa bestämmelser. Några domhavande och ett par rådhusrätter ha ansett det böra överbäggas att stadga skyldighet att anlita den stämningsman, som bor närmast den med vilken delgivning skall ske, eller att föreskriva att ersättning ej må påföras med högre belopp än som skolat utgå därest denne stämningsman anlåtats. En rådhusrätt, som avstyrkt begränsning av stämningsmännens lokala kompetens, har föreslagit att reseersättning icke skall utgå för väglängd utanför den förordnande rättens domkrets.

Utländsk rätt.

Åtskilliga främmande rättssystem innehålla för parterna lindrigare bestämmelser om delgivning än den svenska rätten. I *Finland*, där stämningsmän förordnas enligt väsentligen enahanda regler som hos oss, gäller sålunda skriftligt intyg av en ojävig stämningsman såsom fullt bevis om delgivningen, om intygets riktighet är styrkt av ett trovärdigt vittne. — Enligt *norsk* rätt kan delgivning alltid utföras av en stämningsman (stevnevidne), som utfärdar bevis därom. Denna form är emellertid ej föreskriven. Mellan offentliga tjänstemän och advokater är skriftligt erkännande tillräckligt bevis om delgivning; erkännande bör eljest vara bestyrkt av en stämningsman eller viss annan offentlig tjänsteman. För vissa särskilda fall är uttryckligen stadgat att delgivning må ske genom rekommenderat brev. Avsevärt utsträckt användning av posten såsom delgivningsorgan möjliggöres genom en lag i ämnet av år 1926, vilken dock ännu ej trätt i kraft. Enligt denna lag skola på vissa platser offentliga tjänstemän och advokater om möjligt låta delgivningar i brottmål och, där så förordnats på administrativ väg, även andra mål företagas genom posten. Delgivning skall i sådant fall anses ha ägt rum, när ett exemplar eller en avskrift av handlingen utlämnats eller avhämtats på sätt lagen föreskriver. Slutligen är stadgat att telegraf och telefon må, i den utsträckning som bestämmes i administrativ ordning, användas för att överbringa meddelande om den ifrågavarande handlingens innehåll till den som skall verkställa delgivningen. — I *Danmark* gäller som huvudregel att delgivningar och andra processuella meddelanden skola, med vissa undantag, försiggå genom en stämningsman; denne kan tillkalla ännu en stämningsman eller en annan god man såsom vittne. I tvistemål må, enligt partens val, delgivning i stället ske genom posten medelst brev mot utlämningsbevis enligt i lagen givna föreskrifter, i vilket fall det ankommer på domstolen att föranstalta om handlingens överlämnande till posten. Sådant delgivning kan dock förekomma endast på plats dit vanliga brev utbäras. Om i tvistemål båda parterna anlita advokater, kunna meddelanden under rättegången ske omedelbart från den ene advokaten till den andre mot enkelt mottagningsbevis.

Yrkandena om lagändring på förevarande område grunda sig i främsta rummet därpå att rättegångsbalkens hithörande bestämmelser ansetts i många fall onödigt fördyra delgivningsförfarandet för parterna samt även befunnits i tillämpningen leda till vissa ur ordningssynpunkt mindre tillfredsställande förhållanden. Härutinnan hänvisas särskilt till den förut lämnade redogörelsen för 1917 och 1931 års riksdagsmotioner i ämnet och dessas behandling. De framställda anmärkningarna torde i det väsentliga icke kunna jävas. Det synes därför påkallat att åtgärder vidtagas till undanröjande av de nämnda olägenheterna. För närvarande läres dock icke böra ifrågakomma att frångå grundsatsen att delgivning skall äga rum genom parternas försorg. Med hänsyn till delgivningsförfarandets nära samband med processordningen torde frågan om det nuvarande systemets ersättande med officialdelgivning böra upptagas först i anslutning till den allmänna rättegångsreformen.

Departements-
chefen.

De föreliggande ändringsförslagen gå i allmänhet ut på att, med bibehållande av gällande grunder för själva förfarandet, bereda parterna ökade lättnader i bevisningshänseende. Med de nuvarande bestämmelserna är, så snart skriftligt erkännande av delgivningen ej med säkerhet kan påräknas, den delgivningsskyldiga parten i praktiken som regel hänvisad att låta delgivningen verkställas av två stämmingsmän. Detta redan i och för sig ganska omständliga tillvägagångssätt kan tydligen, om stämmingsmännen ha att färdas en mera avsevärd vägsträcka för uppdragets fullgörande, medföra dryga kostnader, vilka understundom ej stå i rimligt förhållande till tvisteföremålets värde. Till avhjälpande härav har i första hand ifrågasatts att tillerkänna stämmingsmännens delgivningsintyg ökat bevisvärde, antingen så att intyg av en stämmingsman jämte ett vittne skulle äga vitsord såsom fullt bevis om delgivningen, eller ock så att dylikt vitsord skulle tillkomma intyg av en stämmingsman ensam. Mot förstnämnda alternativ, vilket lärer erbjuda viss fördel ur trygghetssynpunkt och vartill även 1917 års lagutskott samt flertalet länsstyrelser anslutit sig, har i 1931 års utskottsutlåtande riktats den, såsom det vill synas, befogade anmärkningen att kostnadsminskningen på detta sätt ofta skulle bliva jämförelsevis mindre betydande, eftersom det ej sällan torde möta svårighet att på ort och ställe finna någon som kan och vill biträda såsom vittne. Vinsten av reformen bleve tydligen vid sådant förhållande tämligen illusorisk. Den mest rationella lösningen synes vara att — på sätt förordats ej blott i sistnämnda utskottsutlåtande utan även av processkommissionen, överståthållarämbetet och åtskilliga länsstyrelser samt i de yttranden som avgivits över departementsförslaget på ett par undantag när — låta intyg av allenast en stämmingsman gälla såsom fullt bevis, naturligen med rätt för den som bestrider intygets riktighet att föra motbevisning. Härigenom vinnes såväl en önskvärd förenkling av själva förfarandet som ock framför allt en ej sällan betydande reduktion av delgivningskostnaderna. Såsom processkommissionen framhållit, lära betänkligheter ej heller möta mot en sådan bestämmelse, blott domstolarna sättas i tillfälle att utöva en mera verksam kontroll å stämmingsmännen än för närvarande är fallet.

I ändamål att möjliggöra dylik kontroll ha olika anordningar ifrågasatts. I främsta rummet synes böra förordas att stämmingsmannaupdraget inskränkes till viss kortare tid. I det remitterade utkastet hade i detta hänseende föreslagits att förordnandena skulle avse visst kalenderår eller del därav. En sådan bestämmelse — vilken gillats i flertalet avgivna yttranden — synes ock ur ordningssynpunkt mest ändamålsenlig. De erinringar, som från en del myndigheters sida riktats mot departementsförslaget i denna del, synas huvudsakligen motiverade därav att förfarandet med årligen återkommande förordnanden ansetts omständligt och dyrbart. Vad sålunda anförts torde dock icke innefatta tillräckliga skäl att på denna punkt frångå förslaget. Det lärer böra åligga domstolarna att i god tid före varje års slut meddela förordnanden för de personer vilka under det nästföljande året skola tjänstgöra såsom stämmingsmän. Naturligen skola även dessemellan stämmingsmän kunna utses, men förordnande bör i sådant fall ej meddelas för längre tid än till årets

slut. Ifrågasättas kan att i administrativ ordning meddela erforderliga föreskrifter i nu angivna hänseenden. — En stämningsman, som gör sig skyldig till fel eller försummelse vid fullgörandet av sitt uppdrag eller av annan anledning, exempelvis avflyttning från orten, icke finnes lämplig att bibehållas därvid, bör naturligen kunna ofördröjligen entledigas. Till förekommande av varje tvekan om domstolens befogenhet i detta hänseende torde, på sätt Svea hovrätt m. fl. myndigheter förordat, ett uttryckligt stadgande härom böra införas i lagtexten.

I det remitterade lagutkastet hade vidare upptagits en bestämmelse att stämningssmannaförordnande skulle gälla endast för delgivningar inom den förordnande rättens domkrets. I en vid utkastet fogad promemoria uttalades, att en territoriell begränsning av stämningssmannens behörighet syntes ändamålsenlig samt att den föreslagna anordningen torde äga företräde ur kontroll- och ordningssynpunkt framför en utsträckning av behörigheten jämväl till angränsande domkretsar på sätt 1917 års lagutskott förordat. Åtskilliga av de över departementsförslaget hörda myndigheterna ha emellertid ställt sig avvisande mot berörda bestämmelse i förslaget såsom varande alltför snäv. Svea hovrätt har framhållit, hurusom den ifrågasatta begränsningen i praktiken syntes kunna föranleda ökade kostnader och andra olägenheter. Vissa rådhusrätter ha betonat, att densamma kunde medföra ogynnsamma verkningar särskilt i mål av brådskande beskaffenhet, t. ex. växelmål. Vad sålunda anförts torde förtjäna beaktande. Även om en inskränkning av stämningssmannens behörighet i enlighet med departementsförslaget ur vissa synpunkter vore ägnad att medföra fördelar, finner jag mig dock icke böra mot de anförda betänkligheterna tillstyrka dess genomförande. Anses sålunda stämningssmannens behörighet icke böra knytas till domkretsen, torde, såsom Svea hovrätt framhållit, tillräckliga skäl saknas att överhuvud införa någon begränsning av deras lokala kompetens. Därmed undvikas ock de processuella svårigheter som kunnat uppkomma till följd av invändning, att en delgivning skett utom området för stämningssmannens behörighet. Därest förslaget om årliga förordnanden vinner godkännande samt, såsom det måste antagas, domstolarna jämväl under mellantiden ägna tillbörlig uppmärksamhet åt stämningssmännen och omedelbart entlediga en stämningssman vilken avflyttat till sådan ort att han icke lämpligen bör kvarstå i sin nämnda egenskap, torde några olägenheter ej vara att befara av den obegränsade lokala kompetensens bibehållande. — På sätt i den förenämnda promemorian framhållits, är det icke uteslutet att i något fall särskilda förhållanden kunna föranleda, att en viss trakts behov av stämningssman bäst tillgodoses genom att därtill utses en person som är bosatt utom domkretsen. I betraktande härav och då, särskilt genom den föreslagna begränsningen av förordnandenas varaktighet, erforderlig kontroll även å en dylik stämningssman torde få förutsättas, synas domstolarna icke böra, såsom en del länsstyrelser förordat, tillförbindas att till stämningssmän utse endast personer som äro bosatta inom vederbörande domkretsar.

Ifrågasättas kunde måhända i detta sammanhang att införa ett stadgande därom att endast allmän underrätt skulle äga förordna stämningssmän. För

polisdomstol, vars domkrets ju sammanfaller med vederbörande rådhusrätts, kan något starkare behov av dylik befogenhet knappast anses föreligga. Enligt uppgift läser ej heller på mera än ett håll — i Göteborg — stämmingsmän till nämnvärt antal förordnas av polisdomstol. Emellertid torde tillräcklig anledning ej förekomma att för närvarande frångå den nuvarande ordningen på denna punkt. Önskvärt synes dock att polisdomstol vid meddelande av stämmingsmannaförordnanden i varje särskilt fall överväger, huruvida ej en begränsning av uppdraget till mål, tillhörande polisdomstolens handläggning, kan vara av förhållandena påkallad. — Jämväl beträffande stämmingsman som förordnas av allmän underrätt läser det stundom kunna befinnas lämpligt att på ett eller annat sätt inskränka behörigheten, exempelvis till delgivningar som uppdragas åt honom av myndighet hos vilken han är anställd. En dylik anordning, vilken läser vara förenlig med gällande lag (se Nytt juridiskt arkiv I 1933 s. 348) och i ej ringa omfattning tillämpas av Stockholms rådhusrätt, bör naturligen alltjämt kunna förekomma även om de nu ifrågasatta nya bestämmelserna genomföras. Att, såsom i ett par yttranden ifrågasatts, meddela en uttrycklig bestämmelse härom i lagen synes icke av nöden.

Tillerkännes av rätten förordnad stämmingsmans intyg vitsord såsom fullt bevis, saknas självfallet anledning att bibehålla den beträffande fjärdingsman gällande bestämmelsen att sådant vitsord tillkommer av honom utfärdat intyg, då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag. Likaså torde vitsord böra tillerkännas intyg av nämndeman, vilken på grund av sin ställning såsom domare närmast synes vara att hänföra till den i 11 kap. 38 § rättegångsbalken omförmälda gruppen av befattningshavare. Såsom av redogörelsen för de avgivna yttrandena framgår ha vissa stadsdomstolar betonat önskvärdheten av att polismän och liknande befattningshavare i stadens tjänst ägde fungera såsom stämmingsmän även utan särskilt förordnande. Erinras må ock, att i andra yttranden förslag väckts att polisman, vilken förordnats att vara stämmingsman, finge därvid bibehållas utan nytt förordnande, så länge han kvarstode i tjänsten, eller att dylik befattningshavare kunde förordnas till stämmingsman på obestämd tid. Det med dessa förslag avsedda syftet synes lämpligen kunna vinnas genom införande i 38 § av en bestämmelse om vitsord åt intyg av polisman i befälsställning samt åt intyg av annan polisman i stad, då denne verkställt delgivningen efter förmans uppdrag. — Anmärkas må i detta sammanhang, att de i nyssnämnda paragraf angivna befattningshavarna, vilka icke i lagtexten betecknas såsom stämmingsmän, allenast i så måtto torde skilja sig från de i 37 § omförmälda stämmingsmännen (förordnade stämmingsmän och fjärdingsmän) att de förra i motsats till de senare äro skyldiga att verkställa delgivningar allenast i den mån för dem gällande instruktioner eller andra särskilda bestämmelser sådant föreskriva. I fråga om kompetensen läser ingen olikhet föreligga mellan de särskilda slagen av stämmingsmän och andra nu nämnda personer, såframt ej vederbörandes förordnande eller för honom gällande specialföreskrifter innehålla någon begränsning härutinnan. Såväl fjärdingsmans egenskap av stämmingsman

som ock det särskilda vitsord som tillkommer annan angiven befattningshavares delgivningsintyg upphör naturligen, så snart vederbörande ej längre är innehavare av den ifrågasatt befattningen.

I den inom justitiedepartementet upprättade promemorian anfördes, att därest på förut angivet sätt stämmingsmän skulle förordnas endast för viss tid och visst område, det syntes erforderligt att allmänheten bereddes ökad möjlighet att förskaffa sig kännedom om gällande förordnanden, och föreslogs för sådant ändamål i det remitterade lagutkastet skyldighet för vederbörande domstol att i viss ordning till Konungens befallningshavande översända uppgift å meddelade förordnanden och entlediganden av stämmingsmän för intagande i länskungörelserna. Mot denna bestämmelse har i åtskilliga domhavandes och rådhusrätters yttranden anmärkts, att det ifrågasatta kungörelseförfarandet syntes föga effektivt men väl vore kostsamt och ägnat att åsamka myndigheterna ej ringa arbete. Svea hovrätt har anslutit sig till denna uppfattning och på grund därav hemställt att bestämmelsen måtte utgå, under framhållande tillika att gällande föreskrifter angående offentliggörande av stämmingsmannaförordnanden syntes tillräckliga för det avsedda syftet. Med hänsyn särskilt till angelägenheten av att nedbringa de med stämmingsmannaförordnandena förenade besvären och kostnaderna torde de gjorda erinringarna böra föranleda ett frånträdande av det remitterade förslaget på denna punkt. I förevarande sammanhang må anmärkas, att Göta hovrätt liksom en domhavande såsom skäl mot införande av årliga förordnanden framhållit, hurusom stämmingsmans skyldighet att utgiva lösen för utdrag av dombok rörande det honom meddelade förordnandet i vissa fall kunde bliva oskäligt betungande, därest skyldigheten återkomme varje år. Om ock praxis i fråga om lösens uttagande för dylik expedition torde vara växlande, synes det kunna ifrågakomma att genom ändring i förordningen angående expeditionslösen befria stämmingsman från gäldande därav. — På sätt i vissa yttranden hemstälts torde 37 § andra stycket böra sålunda jämkas, att förteckning å dem som äro förordnade till stämmingsmän skall å landet hållas tillgänglig å domsagens kansli.

Några myndigheter ha framhållit såsom önskvärt, att bestämmelser meddelades rörande skyldighet för stämmingsman att vid utförande av delgivningsuppdrag i främsta rummet söka erhålla vederbörandes skriftliga erkännande om delgivningen, att då sådant erkännande ej lämnas giva delgivningsintyget viss utförligare formulering, att för rätten anmäla avflyttning från orten eller annat hinder för stämmingsmannauppdragets fullgörande m. m. Svea hovrätt har anført, att dessa föreskrifter syntes kunna utfärdas på administrativ väg i form av en instruktion för stämmingsmännen. Då en dylik anordning synes ägnad att medföra vissa fördelar, torde frågan därom förtjäna att upptagas till vidare övervägande.

Såsom i det föregående anmärkts har från vissa håll ifrågasatts att införa särskilda bestämmelser för beredande av ökad möjlighet att för delgivningsändamål anlita posten. Enligt vad Sveriges advokatsamfund uttalat borde,

därest käranden i en rättegång företedde dels intyg från postverket att en med stämningen lika lydande avskrift i rekommenderat brev med visst angivet nummer avsänts till svaranden, dels ock av denne undertecknat kvitto — eventuellt försett med posttjänstemans bevitning — att han mottagit försändelsen, detta kunna godtagas såsom fullt bevis om delgivningen. Härutinnan må erinras, att enligt processkommissionens mening postverket icke lämpligen torde kunna anlitas i fall då part förbehållit sig att ombesörja delgivning; kommissionen framhöll, att vid ett närmare utformande av bestämmelser med avseende å delgivning med posten officialdelgivning torde komma att visa sig vara en förutsättning för att delgivning med posten skulle kunna på ett enkelt sätt anordnas utan att postverket över hövan betungades. Fortsatta undersökningar ha i huvudsak bekräftat riktigheten av processkommissionens uppfattning. Visserligen lär det av advokatsamfundet angivna förfarandet ha vunnit ganska stor användning för överbringande av meddelanden enskilda emellan. Emellertid synes sagda förfarande knappast utmärkas av tillräcklig enkelhet och tillförlitlighet. Särskilt må framhållas, att den för inlämningsbevisets utfärdande nödiga vidimationen genom posttjänstemans försorg — en åtgärd som icke torde erfordras vid officialdelgivning — på grund av handlingarnas ofta vidlyftiga beskaffenhet lär bli synnerligen betungande för postverket, därest förfarandet, såsom väl finge antagas, allmänt komme i bruk. Frågan om vilka åtgärder som må vara att vidtaga till avhjälpan av de anmärkta bristerna torde böra göras till föremål för förnyad utredning, vilken synes lämpligen böra företagas i samband med frågan om en övergång till systemet med officialdelgivning.

Vad slutligen beträffar frågan om ändring av bestämmelserna angående stämningmännens ersättningar erinrades i den förutnämnda promemorian, att resekostnadsersättningarna numera i samband med skjutsstadgans upphävande vunnit provisorisk reglering genom kungörelsen den 21 december 1933 om beräkning av skjutsersättning enligt 5 § förordningen den 12 juli 1878 angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt till stämningmän m. m., ävensom att det av 1928 års lönekommitté framlagda förslaget till definitiva bestämmelser i ämnet torde, såsom ägande visst samband med frågan om lönereglering för landsfiskaler, komma under omprövning vid den förestående reformen av åklagarväsendet. Emellertid har från en del stadsdomstolars sida framhållits angelägenheten särskilt för städernas vidkommande av att ersättningsbestämmelserna med det snaraste omarbetades. De skäl som anförts till stöd för denna uppfattning synas vara av beskaffenhet att föranleda förnyat övervägande av frågan, huruvida en mer eller mindre fullständig revision av de ifrågavarande bestämmelserna — vilka äro av administrativ natur — bör komma till stånd oberoende av den nyssnämnda löneregleringen.

Enligt nu angivna grunder har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om ändrad lydelse av 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken.*»

Föredraganden hemställer att lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

H. Stefenson.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken skola er-
hålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

37 §.

Underrätt förordne vissa män att, då de därom anlitas, delgiva stämningar och domstolars beslut, så ock eljest verkställa delgivning av handlingar. Förordnande att vara stämningsman meddelas för visst kalenderår eller del därav och må, om skäl därtill äro, av rätten återkallas. Sådan stämningsman gånge, då han första gången förordnas, inför rätten ed, att han redligen och utan försumlighet skall uträtta de delgivningsärenden som åt honom uppdragas. Fjärdingsman vare utan särskilt förordnande stämningsman.

Förteckning å dem som äro till stämningsmän förordnade skall finnas anslagen å rättens dörr samt å landet hållas tillgänglig å domsagans kansli.

38 §.

Intyg av stämningsman, emot vilken ej förekommer jäv som om vittne är stadgat, gälle såsom fullt bevis, att delgivning blivit så verkställd som intyget innehåller. Enahanda vitsord tillkomme intyg, som meddelats av nämndeman eller av landsfogde, stadsfogde, landsfiskal, stadsfiskal eller polisman i befälsställning eller av notarius publicus eller av svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman, så ock intyg av annan polisman i stad än nyss är sagt, då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag.

Intyg, att — — — intyget innehåller.

Denna lag träder i kraft, såvitt angår förordnande av stämningsmän för år 1936, den 1 juli 1935 samt i övrigt den 1 januari 1936. Frågan om vitsord av intyg rörande delgivning som före nämnda dag verkställts skall dock bedömas enligt äldre lag.

Enligt äldre lag meddelade förordnanden för stämningsmän skola upphöra att gälla med utgången av år 1935.

Bilaga A.

**Utkast till lag
om ändrad lydelse av 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken.**

Häri genom förordnas, att 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

37 §.

Underrätt förordne vissa män att, då de därom anlitas, inom domkretsen delgiva stämningar och domstolars beslut, så ock eljest verkställa delgivning av handlingar. Förordnande att vara stämningsman skall avse visst kalenderår eller del därav. Sådan stämningsman gånge, då han första gången förordnas, inför rätten ed, att han redligen och utan försumlighet skall uträtta de delgivningsärenden som åt honom uppdragas. Fjärdingsman vare utan särskilt förordnande stämningsman.

Förteckning å dem som äro till stämningsmän förordnade skall finnas anslagen å rättens dörr samt å landet hållas tillgänglig hos häradshövdingen. Genom rättens försorg skall tillika årligen före den 1 december uppgift å dem som för det nästföljande året förordnats till stämningsmän översändas till Konungens befallningshavande, som har att ofördröjligen låta införa uppgiften i länskungörelserna. Har stämningsman eljest förordnats eller entledigats, skall ock uppgift därom översändas och kungöras på sätt nyss är sagt.

38 §.

Intyg av stämningsman, emot vilken ej förekommer jäv som om vittne är stadgat, gälle såsom fullt bevis att delgivning blivit så verkställd, som intyget innehåller. Enahanda vitsord tillkomme intyg, som meddelats av nämndeman eller av landsfogde, stadsfogde, landsfiskal, stadsfiskal eller notarius publicus eller av svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman.

Intyg, att — — — intyget innehåller.

Denna lag träder i kraft, såvitt angår förordnande av stämningsmän för år 1936 och kungörande därav, omedelbart efter utfärdandet samt i övrigt den 1 januari 1936. Frågan om vitsord av intyg rörande delgivning som före nämnda dag verkställts skall dock bedömas enligt äldre lag.

Enligt äldre lag meddelade förordnanden för stämningsmän skola upphöra att gälla med utgången av år 1935.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 14 juni 1934.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden ALEXANDERSON.
EKLUND,
regeringsrådet ASCHAN,
justitierådet GREFFBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 18 maj 1934, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken*.

Förslaget som finnes bilagt detta protokoll hade inför lagrådet föredragits av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet, hovrättsrådet Carl Romberg.

Förslaget föranledde följande yttranden.

Lagrådet:

Enligt 38 § första stycket skall vitsord tillkomma intyg om verkställd delgivningsåtgärd, vilket avgivits av polisman i befälsställning. Enahanda vitsord tillkommer intyg av annan polisman i stad, därest delgivningen verkstälts efter förmans uppdrag. I sistnämnda fall är, då uppdraget måste vara givet i kraft av förmansställningen och alltså i tjänsten — jfr rättsfall i N. J. A. 1921, avd. I, s. 59 — vitsordet inskränkt att gälla huvudsakligen mål, i vilka allmän åklagare för talan. Däremot har genom den förstnämnda bestämmelsen åt allt polisbefäl, således även åt överkonstaplar och med dem jämställda, tillagts en allmän behörighet att med laga vitsord för deras intyg delgiva stämning i alla slags mål, däribland även sådana tvistemål, där förutsättningarna för den använda delgivningsformens giltighet kräva särskild prövning. Det synes varken behövt eller lämpligt att sålunda vid sidan av de av domstolarna förordnade stämmingsmännen tillskapa en dylik omfattande kår av stämmingsmän som äga permanent behörighet omedelbart i kraft av lagstadgande och vilkas lämplighet för uppdraget således är undandragen domstols bedömande.

Lagrådet hemställer därför om sådan jämkning i förslaget att vad där sägs om polisman i befälsställning utgår och slutbestämmelsen får omfatta polisman i stad överhuvud.

I detta sammanhang må i anledning av vissa uttalanden i remissprotokollet framhållas att bestämmelserna rörande underrätt i rättegångsbalken uteslutande avse allmän underrätt: häradsrätt och rådstuvurätt. Den i protokollet omnämnda och till bibehållande avsedda praxis att polisdomstol förordnar stämningsmän kan följaktligen i varje fall icke hämta stöd från de i rättegångsbalkens 11 kap. givna stadganden, vare sig enligt deras nuvarande lydelse eller den som förslaget innehåller. (Jfr ock Pr.-lagen till lagen den 14 juni 1901 om ändring i vissa delar av R.B.) Med förslagets ståndpunkt synes ej heller, även om ovan gjorda hemställan om viss jämkning vinner beaktande, något behov föreligga av en dylik befogethet.

Justitierådet Grefberg tillade:

Den föreslagna bestämmelsen om stämningsmannauppsdragets inskränkande till viss tid finner jag i alltför hög grad orsaka underrätterna besvär utan motsvarande nytta. Med hänsyn härtill och då föreskriften icke kan anses innefatta en nödvändig förutsättning för genomförandet av förslaget i övrigt, hemställas att föreskriften får utgå. Korrektiv i nödig omfattning mot att stämningsmannaskap bibehålles där så ej lämpligen bör ske synes mig vinnas genom den föreslagna bestämmelsen om befogethet för domstolen att återkalla förordnande.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementets ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 december 1934.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anmäler lagrådets den 14 juni 1934 avgivna utlåtande över det den 18 maj 1934 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om ändrad lydelse av 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken*.

Efter redogörelse för utlåtandet anför föredraganden, att han låtit vidtaga den av lagrådet förordade ändringen i förslaget, men att vad en ledamot av lagrådet erinrat mot stämmingsmannauppdragets inskränkande till viss tid icke syntes innefatta tillräckliga skäl att frångå förslaget härutinnan. Med förmålan tillika, att övergångsbestämmelserna omarbetats i redaktionellt avseende, hemställer föredraganden, att det jämkade förslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till nästkommande års riksdag skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.